

‘Maatschappelijk Verantwoord’ Ondernemen

Ondernemen maatschappelijk onverantwoord?!

Auteur:

[Ewoud Jansen](#) Fontys International Business & Management Studies

1 Reactie

[Joop Remmé](#), 6 dgn geleden

"Het lijkt mij wel wat erg scherp om te stellen dat scholen en ziekenhuizen van nature 'goed' en bedrijven van nature 'een beetje fout' zijn. Zo..."

[Column](#) — Gepubliceerd: 2 januari, 2012 in [Strategie & Bestuur](#)

Stel u leest de volgende zin in de mission statement van de basisschool van uw kind: ‘Onze school wil meer doen dan alleen onderwijs geven. Wij willen niet alleen opleiden maar ook iets terug geven aan de samenleving.’ Een rare statement zult u denken. Hoezo moeten scholen iets teruggeven? Wat scholen doen is toch van nature maatschappelijk uitermate nuttig en verantwoord? Uiteraard is dat zo, hoewel er natuurlijk ook scholen zijn die hun maatschappelijk verantwoorde taak niet zo verantwoord uitvoeren. Maar los daarvan, scholen zijn van nature goed. Ziekenhuizen vanzelfsprekend ook. Niemand heeft het daarom ooit over ‘maatschappelijk verantwoord gezondheidszorg bedrijven’ of ‘maatschappelijk verantwoord onderwijs geven’. Je hoort zelfs nooit iemand over ‘maatschappelijk verantwoord ambtenaar zijn’. Al deze takken van sport zijn blijkbaar van nature zo goed en verantwoord dat de uitvoerende organen dat niet expliciet hoeven te vermelden.

Anders ligt het voor organisaties wiens taak het is de mensheid te voorzien van fossiele brandstoffen, frisdranken en talloze andere producten. Die zijn niet van nature goed. Eigenlijk zijn ze van nature een beetje fout. Met hun normale taak alleen komen ze er niet meer. Dat is niet maatschappelijk verantwoord. Ze moeten hun positie in de maatschappij continu legitimeren met goede werken. Ze moeten iets teruggeven. Blijkbaar hebben ze met het

produceren en distribueren van de voor de maatschappij noodzakelijke goederen niet iets bijgedragen aan de maatschappij maar haar iets ontnomen. De logica daarvan kan ik niet goed volgen maar het zal wel iets te maken hebben met de gedachte dat ondernemingswinst een vorm van diefstal is. Teruggeven dus. Bedrijven zijn slecht totdat ze het tegendeel bewezen hebben. En dus zijn bedrijven dat massaal proberen te gaan doen. Ze zijn allemaal zo groen als gras en elke mediabewuste CEO knielt devoot voor het altaar van Corporate Social Responsibility en is krities op eigen organisatie en proces. Maar op veel dankbaarheid van het actiewezen hoeven ze niet te rekenen. Dat wil graag het alleenrecht op goedertierenheid behouden.

“Het grootste probleem is de annexatie van maatschappijkritiek door het bedrijfsleven” stelde Bas Heijne onlangs in zijn column in het NRC Handelsblad. Probleem? Hoezo probleem? Mission accomplished voor Greenpeace en co zou je denken maar nee. Het was blijkbaar helemaal niet de bedoeling dat bedrijven ook datgene gaan doen wat de actiegroeperingen riepen dat ze moesten gaan doen. Engagement is onderdeel van het establishment geworden en dat vinden activisten niet fijn. Het was niet echt de bedoeling dat bedrijven ook daadwerkelijk meer oog zouden krijgen voor arme sloebers in Afrika dan voor de aandeelhouder en drukker bezig zijn met het graven van putten in Malawi dan met het maken van winst. Want zo is er niets meer om tegen te ageren. Wij willen gewoon lekker protesteren maar het is echt niet chill als die bedrijven ineens met ons mee willen doen. Wij zijn goed en zij zijn fout en dat moet vooral zo blijven. Wat een zeldzaam kinderachtig gedrag.

Overigens spreekt de columnist zichzelf tegen. Eerder in de column vraagt hij zich af waarom linkse maatschappijkritiek toch zo onsuccesvol is en er zo weinig van die kritiek doordringt in het systeem. Getuige de omarming van het bedrijfsleven van maatschappelijk verantwoord ondernemen is die kritiek zéér succesvol geweest. Succesvoller dus dan de activisten willen. Misschien hebben ze daar een goede reden voor en begrijpen ze heel goed dat als bedrijven geen winst meer maken en zich fulltime ‘legitimeren’ met goede doelen er ook helemaal geen ruimte in een samenleving is om lekker de activist te spelen. Dan wacht de bevlogen maatschappij critici eenzelfde lot als dat van de arme kindjes voor wie ze zeggen het allemaal te doen; een kostje bijeenscharrelen op de vuilnisbelt van de failliete samenleving.

Het is de hoogste tijd dat managers het boetekleed uittrekken en weer onverbloemd trots zijn op dat wat ze met hun organisaties en producten voor de maatschappij doen. Natuurlijk mogen ze daarbij als publiek of privé persoon best in bredere zin hun maatschappelijke betrokkenheid tonen. En natuurlijk moeten actiegroepen echte misstanden aan de kaak blijven stellen. Want ondernemen kan, net als het geven van onderwijs, natuurlijk best wel eens op maatschappelijk onverantwoorde wijze plaatsvinden. Maar laten we alsjeblieft ophouden ondernemen a priori als maatschappelijk onverantwoord te beschouwen. Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een pleonasme. Ondernemen is maatschappelijk verantwoord.

Deze column werd ingezonden door [Ewoud Jansen](#).